

5. Суrowa E. Э. Глобальная эпоха: Полифония идентичности. СПб, 2005.
6. Некрылова А Ф Русские народные городские праздники, увеселения и зрелища. Конец XVIII начало XX века. М., 2004.
7. Карпова Г. А. Праздник в контексте социальных изменений Традиция и власть М., 2008.
8. Дмитриева Л. С. Теоретические проблемы праздничной культуры в работах М. М. Бахтина// Бахтинология: Исследования, переводы, публикации / Сост , ред. К. Г Исупов СПб., 1995. с 31.
9. Вовкун В.В. Мистецтво режисури масових видовищ: підручник. – К:НАКККиМ, 2015.
10. Andrew Abbott Methods of Discovery Heuristics for the Social Sciences New York, NY W W Norton, 2004.

ДО ПРОБЛЕМАТИКИ КАРДИНАЛЬНИХ ЗМІН МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Шумакова С.М.,

*кандидат мистецтвознавства,
старший викладач кафедри режисури
Харківської державної академії культури;*

Бугайова В.О.

*кандидат мистецтвознавства,
старший викладач кафедри режисури
Харківської державної академії культури*

TO THE PROBLEMMING OF CARDINAL CHANGES ARTISTIC EDUCATION

Shumakova S.N.,

*PhD in Arts, Senior Lecturer at the Department of Art Direction,
Kharkov State Academy of Culture;*

Buhaiova V.A.

*PhD in Arts, Senior Lecturer at the Department of Art Direction,
Kharkov State Academy of Culture*

Анотація

У статті розглядається проблематика сучасного художньо-освітнього простору; аналізується орієнтованість освітнього процесу й виокремлюється зумовлюючий перетворення провідний вектор, який принципово характеризуються гуманізацією як спрямованість на формування особистості професіонала, що не тільки володіє широким спектром компетентностей, а й має ємний культурний кругозір.

Abstract

The article deals with the problems of contemporary artistic-educational space; analyzes the orientation of the educational process and distinguishes the leading vector that determines transformations and is fundamentally characterized

by humanization as a focus on the formation of a personality of a professional who not only possesses a wide range of competencies but also has a powerful cultural outlook.

Ключові слова: проблематика сучасного художньо-освітнього простору, кардинальні зміни в системі освіти, гуманізація, професіонал з широким спектром компетентностей і ємним культурним кругозором.

Keywords: problems of modern artistic and educational space, fundamental changes in the education system, humanization, professional with a wide spectrum of competencies and powerful cultural outlook.

В світлі впливів глобальних процесів, що стверджують нову гуманістичну парадигму, нинішні кардинальні зміни системи освіти актуалізують проблему формування особистості професіонала, який не тільки володіє широким спектром компетентностей, а й має ємний культурний кругозір і потребу творити. Гуманістична парадигма у новітній час, що вимагає нових підходів, нових педагогічних технологій та механізмів навчання, постулює розвиток нового типу особистості, здатної до саморегуляції. Сучасні технології гуманізації, невелиючи авторитарну сутність педагогічної діяльності й перетворюючи студента з об'єкта в суб'єкт навчальної роботи, позиціонують принципи й інструментарій переорієнтації особистості, коли ключовими є визнання самоцінності особистості як такої, формування почуття відповідальності й надання пріоритету розкриттю здібностей.

Гуманізація системи мистецького навчання, головним чином, передбачає виявлення й удосконалення усіх сутнісних сил людини, яка постає творцем самої себе і своїх обставин. Тож не дивно, що помітні зміни в характері мистецької освіти слід пов'язувати з переорієнтацією в його сутнісному змісті, спрямованості на явний вектор «вільного розвитку людини», творчої ініціативи, саморефлексії і самоактуалізації.

Не підлягає сумніву, що саме мистецька освіта, яка займає виключне місце в освітянській системі й історично свого значення не втрачає, обумовлює оволодіння скарбами культури та постає засобом інтелектуально-духовного збагачення особистості, розвитку творчої індивідуальності, нарешті, соціалізації, бо саме мистецька спадщина, акумулюючи емоційно-естетичний досвід поколінь, втілює і транслює ціннісне ставлення до оточуючого світу.

Провідною проблемою сучасної мистецької освіти, безсумнівно, можна вважати її модернізацію, створення нової моделі цілісного художньо-освітнього простору, пошуку інноваційних технологій і актуальних методик, вдосконалення методологічного інструментарію, підвищення загальної методологічної культури.

В даному контексті видається значущим позначення і розкриття граней означеної проблематики, що є метою статті.

Насамперед, слід констатувати, що у світлі викликів тотальної динамізації сьогодення гуманістичний вектор мистецької освіти, можна вважати спрямованим на відтворення загальнокультурного компонента, цілісності людського буття й усвідомлення його сенсу з позицій професійно-практичного підходу, крім того, переорієнтації з предметно-змістового принципу навчання на вивчення цілісної картини світу, на трансляцію не просто знань, а практичних знань, що в цілому і зумовлює пріоритетну еволюцію зовнішньої форми й змісту навчання.

Основою гуманізації мистецької освіти постає розвиток творчої особистості й індивідуалізація навчально-виховного процесу як перетворення особистісно-суспільних цілей на дієвий внутрішній стимул професійного становлення майбутнього фахівця, який повною мірою усвідомлює гуманістичні ціннісні орієнтації, професійні сподівання й позицію, творчий підхід до діяльності.

Можна стверджувати, що мистецькій освіті в контексті викликів сьогодення з достатньою очевидністю характерне особливе поєднання традицій та інновацій; і як процес і результат *художня освіта передбачає взаємінтеграцію фундаментальних, гуманітарних і професійних знань, що породжує цілісність професійної свідомості й зумовлює перманентні пошуки освітянських технологій її затвердження.*

У руслі того, що сенс життя реалізується в самому житті, в здійсненні індивідуального покликання та призначення, гуманістична парадигма мистецької освіти стверджує розвиток і реалізацію мистецьких здібностей кожної особистості, орієнтацією до пошуку *нових* знань, розуміння і пояснення оточуючого світу з теоретичних позицій.

Аналіз перетворень освіти, яка принципово характеризується провідним вектором – тотальною змістовною модернізацією – вдібиває, що новітня освітянська система швидше зорієнтована не на «всебічно розвинену особистість», а на «людину, здатну до самореалізації». Тож, сучасна гуманістична концепція *освіти*, спрямована на утвердження парадигми освіти саме особистісно орієнтованої, що окреслює реалізацію творчого розвитку майбутнього професіонала. Відповідно, *сучасна мистецька освіта створює ґрунт формування творчої складової як превалюючої в особистісному рості*, що власне перетворює і внутрішній світ, і сприяє вдосконаленню відносин із зовнішнім.

Навчання художнім дисциплінам, що формує узагальнююче пізнання мистецтва і їх історичну спадщину у світовому і вітчизняному культурних контекстах, розглядається не просто як основоположний компонент системи мистецької освіти, а радше як унікальний інструментарій суттєвого впливу на того, хто навчається.

Освітньо-виховний процес позиціонує потребу певної ідентифікації в сучасному культурному просторі, оскільки культура і мистецтво постають твердженням світу духовного, що дієво впливає на культурне становлення як таке. І, отже, пріоритетну роль у виході на нові рівні соціальної культури,

становлення особистості як самоцілі суспільного історії грає мистецька освіта.

Саме мистецька освіта, зумовлюючи в когнитивному усвідомленні кореляційний зв'язок інтелектуальних та емоційних площин, продукує те, що майже невлівиме формальною фіксацією й, по загальновідомому афоризму, «залишається, коли забувається все вивчене». Адже «мистецтво це сфера, де все внутрішнє і духовне відчувається фізично, а все матеріальне перетворюється в ідею і дух» [3, с.354].

Мистецтво, як ніяка інша форма суспільної свідомості, формує духовну цілісність, позиціонує критерії й принципи світорозуміння, світобачення. Відповідно, *змістовне включення посиленого художнього компоненту, поглиблений й розширений погляд на мистецтва як на пізнавальне підґрунтя, позначає шлях естетизації педагогічного процесу, як єднання дискурсів дисциплін*, за вдалими формулюванням М. П. Лещенко, *під загальною «естетичною парасолькою»* [2, с. 25]. *Отже, різноспрямованість вивчення дисциплін художньо-естетичного циклу, заснованих на багатогранності їх змістовної структури й супроводжуваних пізнанням варіативних дилем, зумовлює напрацювання інноваційних технологій сучасної педагогіки.*

Таким чином, в контексті проектування актуальної освітньої системи домінантними задачами можна вважати: по-перше, розширення і поглиблення розуміння явищ культурного простору; по-друге, пізнання контексту мистецтва в дійсності; по-третє, виховання особистого естетичного погляду. У своїй єдності зазначені позиції можуть поставати ефективною підставою формування особистісної цілісності й духовності, *актуалізації творчого потенціалу, розвитку прагнення до творчої професійної самореалізації й мистецького самовираження*. Що, власне, може бути здійснене за допомогою *нових інтеграційних культурологічно-мистецтвознавчих програм, коли дисциплінарні поля експлікують методологічні стратегії та понятійно-категоріальний апарат дискурсів, що взаємоперехрещуються, визначаючи цілісність пізнання*.

Слід підкреслити, що в контексті гуманістичної парадигми невід'ємною складовою мистецько-профільованого навчального процесу, як суттєве перетворення кожного студента із суб'єкта пізнання на суб'єкта практичної та теоретичної діяльності, можна вважати *креативний підхід, що є основою реалізації творчого потенціалу, мистецького самовираження, самоактуалізації та творчої самореалізації особистості як спроможності до генерування нових задумів та ідей, самостійно системно мислити, діяти в неординарних умовах та вирішувати нестандартні проблеми й, насамперед, як фундаменту формування конкурентоспроможності в умовах сучасного ринку праці в світлі здатності до саморегуляції та самоосвіти*.

Саме креативний імпульс, будучи підвалиною пізнавальної активності й джерелом поєднання відразу творчості й творення, сприяє нетрадиційному мисленню й узагальненню альтернатив аналітики з метою здобуття професійних знань і набуття спеціальних вмінь, *спроможності ефективно адаптуватися і згодом в майбутньому змінювати професійне середовище*.

Напрошується висновок.

На поточному етапі свого розвитку педагогічна думка, в авторському баченні, все більше визначається системоутворюючим характером. По суті, спостерігається істотне оновлення педагогічної реальності, сфокусованої на вирішенні кардинальних питань щодо сучасних «механізмів» пізнання, які мають впливовий характер *на зміну явищ педагогічної сфери не тільки як концентрації і розширення спектра наукових знань, але й відбиття зразків соціокультурної і професійної діяльності*.

Мистецька освіта не тільки формує теорію і практику впровадження нових освітніх технологій, але й методологічне підґрунтя *процесу навчання як дослідницького пошуку, акцентуючи зміст ідентифікації в сучасному культурному просторі, становлення професійних рис та гармонійного розвитку, в кінцевому рахунку, визначаючи пріоритетні напрямки вдосконалення освіти як такої, передбачаючи зростання особистості у всій повноті діапазону – від професійної самореалізації до задоволення від власної мистецької діяльності*. Разом з тим, акцентується сприйняття сфери професійної діяльності не тільки за ознакою соціальної значущості, але й забезпечення самореалізації особистості. *Креативність й мистецьке самовираження – магістральні вектори переорієнтації професійної підготовки майбутніх фахівців сфери мистецтва, що переакцентують педагогічне мислення у руслі конструктивних змін*.

Список використаної літератури

1. Гончаренко С. У. Гуманізація і гуманітаризація освіти / Семен Гончаренко, Юрій Мальований // Шлях освіти. – 2001. – №2. – С.2–6.
2. Лещенко М. П. Зарубежные технологии подготовки учителей к эстетическому воспитанию. 2–е изд., доп. Киев, 1996. – 192 с.
3. Лосев А. Ф. Форма – Стиль – Выражение /Сост. А. А. Тахо-Годи; общ. ред. А. А. Тахо-Годи и И. И. Маханькова – М.: Мысль, 1995.– 944 с.
4. Паньків Л. І. Аксіологічний контекст мистецтва у педагогічному дискурсі / Л. І. Паньків // Мистецька освіта у вимірах сучасності: проблеми теорії та практики. Наукова школа Ольги Пилипівни Щолокової. Колективна монографія /Під ред. Полотайко О. М. – «Адверта». – 2014. – С. 209–212.
5. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька / О. П. Рудницька. – Тернопіль: Навч. книга, 2005.
6. Школяр Л. В. Концептуальные подходы к современному художественному образованию (Институту художественного образования 85 лет) [Электронный ресурс] // Педагогика искусства: сетевой электронный научный журнал. 2014. № 4. С. 1–9. URL<https://goo.gl/Tt21Kc>